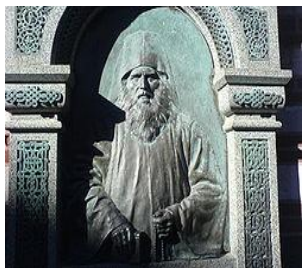

Последни години

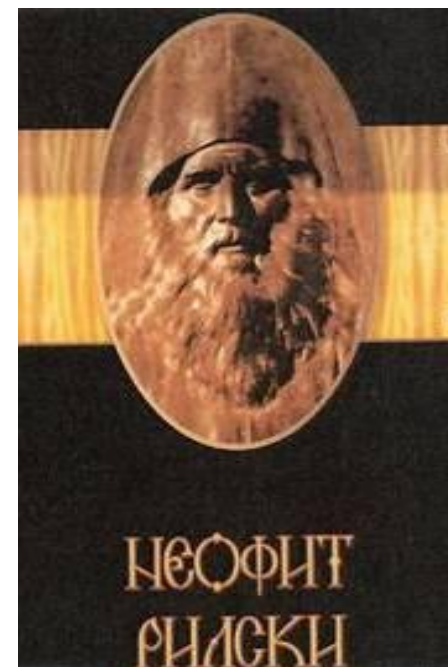
*Надгробна плоча на Неофит Рилски
в Рилския манастир*

През 1858 г. идва предложение от търновци до Неофит да стане ректор на проектираната от тях семинария, но след като преценява силите си, той отказва. От 1860 до 1864 г. служи като игумен на Рилския манастир. През 1875 г. е издаден неговият "Словар на българския език, изтълкуван от църковно-славянски и гръцки език". Така неговият образ пътува във времето като един от първите учени-енциклопедисти в новата история на България - той, "патриархът на българските писатели и педагози", както сполучливо го нарече чехът Константин Иречек, министър на просвещението в края на XIX в. Неофит Рилски, един от най-големите просветители по време на Възраждането, почива на 4. януари 1881 г. в Рилския манастир.

Из ученическия правилник – 1837 г.

Учениците са длъжни:

- 1. Да влизат в училище с измити лица и ръце, сресани, с изрязани нокти, запасани добре. Никога нямат оправдание да ходят боси, с неизмити крака, скъсани или изцапани дрехи.*
- 2. Да не закачат никога съучениците си, да не се карат и да се обичат като братя.*
- 3. Да не псуват никого, нито да говорят непотребни думи.*
- 4. Да не вземат чужда вещ никога, нито от училищните, нито от ученическите.*
- 5. Навсякъде и винаги да говорят истината.*
- 6. Да слушат родителите си, да почитат тях и всички възрастни.*
- 7. Да не се присмиват никому, най-вече на болни и сакати.*
- 8. Да ходят тихо и благо по улиците.*
- 9. Да ходят в църквата в уречените дни, да слушат с внимание божествената литургия.*

*Неофит Рилски
1793 г. – 1881 г.*

Барелеф

*Там, под свода на древната арка,
отсиява запален седеф
и разтворен в отблясъци ярко
виждам скрит златоок барелеф.*

*Озарение той е от Истока
и преддверие на царска врата,
остаряла земна метафизика,
приобщение безмълвно към смъртта.*

*Жива е душата на седефа,
бягаща под сребърния восък.
Гаят много нежно барелефа
пръстите на скитащия просяк.*

*Ваня Ангелова
учител*

**Родната къща на
Неофит Рилски**

Никола Поппетров Бенин - бъдещият Неофит Рилски (1793-1881), е роден в град Банско - на 60 километра южно от Благоевград, разположен в полите на Пирин планина. Баща му поп Петър, произлиза от рода на Бениновци, а майка му Екатерина, от род, който е принадлежал към заможна разложка буржоазия през 18 и началото на 19 век, и която е въртяла голяма търговия с памук от Драмско и Сярско със Сърбия и Австрия. Всъщност кариерата на бележития български възрожденски деец тръгва от килийното училище на баща му в Банско и преминава през Рилския манастир.. Тук той пристига през 1811 г., за да учи живопис при основоположника на Банската живописна школа Тома Вишанов - Молера. Вместо художник обаче става монах, приемайки името Неофит, след което учи в Мелник, където получава завидно за времето си образование.

Книжовна дейност

Неговата "Болгарска граматика" (1835) - първото системно научно описание на особеностите на българския език - е всъщност истински манифест в развитието и утвърждаването на единен национален новобългарски книжовен език. След знаменитите си взаимоучителни таблици, изиграли революционна роля в обучението на български език, той съставя първите у нас училищни правилници - "Ученически дисциплинарен правилник" (1837), "Устав" (1848), издава учебници: "Краснописанне" (1837), "Аритметика" (1851), "Христоматия славянского языка" (1852) и др. Превежда басните на Езоп (1852), оказали се доста полезни в учебната работа, педагогически и религиозни съчинения. Безспорно е и друго - че преводът на Евангелието, което той прави в 1840 г., има огромна роля в конституирането на новобългарския книжовен език и в този смисъл с 6-те си издания, които претърпява, то се превръща в истинска политическа платформа на Българската национална революция.

Педагогическа дейност

През 1818 г. приема монашеството в Рилският манастир, и продължава образованието си в град Мелник. Впоследствие през 1827 г. започва да преподава в Самоков, където известно време е секретар на епископ Игнатий. След Одринския мир епископът е убит и Неофит се връща в Рилския манастир, където учителства до 1833 г., когато част от манастира изгаря. Още същата година Неофит става духовник при метоха в Казанлък. Там среща търновския митрополит, който по искане на Априлов го изпраща в Букурещ, за да изучи алилодидактическата метода в тамошното гръцко училище. Също така го натоварва с трудната задача да съчини учебници за проектираното от Априлов взаимно училище в Габрово. През 1834 г. Неофит се връща в България и 2. януари 1835 г. първото Габровско взаимно училище отваря своите врати. Неофит преподава там известно време и същевременно прави първия успешен превод на Новият Завет на новобългарски език. Отива да учителствува в Копривщица. След две години той се прибира в манастира и продължава книжовната си дейност.

През 1852 г. излиза неговата „Христоматия славянского языка“. От 1852 г. до края на живота си се посвещава на книжовна дейност в Рилската обител.

